

 Nemocnice Kyjov	Typ dokumentu: Laboratorní příručka
	Číslo dokumentu: LP
	Oblast využití: Patologické oddělení
	Platnost od: 1.10. 2013
	Verze č.: 1
	Interval revizí: 1 rok

Název dokumentu

Laboratorní příručka Patologického oddělení

Účel dokumentu

Laboratorní příručka Patologického oddělení je obecným průvodcem dostupnými laboratorními službami a způsobem jejich kvalitního využívání.

Kopie řízené dokumentace č.

Přílohy:

1. Rozdělovník
2. Změnový list

Zpracoval: Prim. MUDr. Richard Zemánek, primář Patologického oddělení	Revidoval: Prim. MUDr. Josef Blažek, náměstek LPP
Dne: 12.9.2013	Dne: 13.9. 2013

Schválil:
Prim. MUDr. Josef Blažek, náměstek LPP

Dne: 13.9.2013

Tento dokument je duchovním majetkem Nemocnice Kyjov. Podléhá všem náležitostem, které se týkají řízení dokumentace. Kopírování tohoto dokumentu je přípustné pouze se souhlasem manažera jakosti.

Obsah

A Předmluva

B Informace o oddělení

B1.1 Identifikace laboratoře

B1.2 Telefonní kontakty

B 2 Základní informace o laboratoři

B2.1 Členění PO

B 3 Zaměření laboratoře

B 4 Organizace laboratoře

B 4.1 Umístění laboratoře B-

B 5 Seznam nabízených služeb

B 5.1 Bioptická laboratoř

B 5.2 Cytologická laboratoř

B 5.3 Nekroptická laboratoř

C Manuál pro odběry vzorků

C1 Základní informace

C 2 Požadavky pro odběr a fixace vzorků

C 2.1 Odběry a fixace vzorků

C 2.2 Bioptický materiál

C 2.3 Požadavky na PEROPERAČNÍ vyšetření

C 2.4 Cytologický materiál

C 3 Průvodní listy (žádanky)

C 3.1 Průvodní listy (žádanky)

C 3.1 Průvodní list k záslce materiálu k histologickému a cytologickému (negynekologickému vyšetření)

C 4 Ústní požadavky na vyšetření (dodatečná a opakovaná vyšetření)

C 5 Používaný odběrový systém

C 5.1 Transport běžného biologického materiálu

C 5.2 Transport materiálu určeného ke zpracování zmrazením

C 5.3 Transport cytologického materiálu

C 6 Základní informace k bezpečnosti při práci se vzorky

C 7 Upozornění na chyby v procesu bioptického odběru

C 8 Informace o zajišťovaném svozu vzorků

D Preanalytické procesy v laboratoři

D 1 Postup při příjmu vzorků a vedení dokumentace

D 2 Kritéria pro možné odmítnutí vadných (kolizních) vzorků

D 3 Postupy při nesprávné identifikaci vzorku nebo průvodního listu

D 4 Konzultační vyšetření

E Vydávání výsledků a komunikace s laboratoří

E 1 Hlášení výsledků v kritických intervalech

E 2 Forma prezentování výsledků

E 2.1 Bioptický a cytologický materiál

E 2.2 Nekroptický materiál

E 3 Opakovaná a dodatečná vyšetření

E 4 Změny výsledků a nálezů

E 5 Intervaly od dodání vzorku k vydání výsledku

E 6 Telefonické sdělování výsledků

E 7 Autorizace výsledků

E 8 Způsob řešení stížnosti

E 9 Konzultační činnost laboratoře

E 10 Uchovávání výsledků, archivace

A. Předmluva

Předkládáme vám Laboratorní příručku Patologického oddělení Nemocnice Kyjov, jejímž cílem je informovat žadatele o laboratorním vyšetření, o nabídce našich služeb. Touto formou poskytujeme odborné veřejnosti potřebné informace z preanalytické a postanalytické fáze i vlastního laboratorního vyšetření, které jsou nutné pro dosažení správného výsledku vyšetření, jeho vyhodnocení a následné uplatnění v diagnostickém i léčebném procesu.

Laboratorní příručka je řízeným dokumentem a dle potřeb klinické a laboratorní praxe budou jednotlivé informace v tomto laboratorním manuálu průběžně aktualizovány.

B. Informace o oddělení

B1.1. Identifikace laboratoře a důležité údaje

Patologické oddělení (dále PO) je nelůžkové oddělení pavilónového typu a patří mezi komplementární vyšetřovací složky Nemocnice Kyjov.

Název organizace: Nemocnice Kyjov, příspěvková organizace
Strážovská 1247
697 33 Kyjov

Název laboratoře: Patologické oddělení

Okruh působnosti laboratoře: Pro ambulantní a lůžkovou část zdravotnických zařízení

Provozní doba:

Příjem biologického materiálu: pondělí až pátek 6.00 – 14.30 hod.

Odpovědní pracovníci:

Prim. MUDr. Richard Zemánek

tel.: 518 601 540

staniční zdravotní laborant: Marie Randová

tel.: 518 601 541

e-mail:

patologie@nemkyj.cz

B 1.2 Telefonní kontakty

Primář oddělení	518 601 540
Staniční zdravotní laborant	518 601 541
Kancelář	518 601 541
Lékař	518 601 543
Laboratoř	518 601 541
Sanitářka	518 601 546
Pitevna	518 601 544

B 2.1 Členění PO

Patologické oddělení je nelůžkové oddělení pavilónového typu a je samostatnou součástí laboratorní komplementární vyšetřovací složky zdravotnického zařízení Nemocnice Kyjov.

Oddělení tvoří jednotný funkční celek, který se dělí na dvě části:

1. Laboratorní část, která sestává z laboratoře bioptické, nekroptické a cytologické. Dalšími součástmi této části jsou archivy dokumentace, archiv bločků a preparátů.

2. Pitevní část, která sestává z pitevnů a chladicích boxů.

B 3 Zaměření laboratoře

Laboratoř PO provádí zpracování bioptických vzorků, které zahrnuje specializovaná histologická a cytologická vyšetření a zpracování nekroptických vzorků odebraných během patologicko-anatomické pitvy.

Prostorové a technické vybavení pracoviště splňuje kritéria pro nasmlouvané činnosti se ZP.

B 4 Organizace laboratoře

Pracoviště má v souladu se svými kapacitními, přístrojovými a odbornými možnostmi stanovený soubor metod laboratorních vyšetření, která může realizovat a která jsou podložena smlouvami se zdravotními pojišťovnami.

Patologické oddělení je vnitřně členěno na laboratoře provádějící bioptická, cytologická a nekroptická vyšetření a na pitevní část.

Laboratoř provádí příjem bioptického materiálu, jeho přikrojení, zpracování do parafínových bloků a zhotovování a barvení histologických preparátů. Zajišťuje klasické cytologické vyšetření. Provádí příjem nekroptického materiálu z pitevně a jeho zpracování do parafínových bloků a zhotovování a barvení histologických preparátů.

Laboratoře též vedou administrativu spojenou s jejich provozem (přesná evidence počtu zhotovených tkáňových bloků, počtu preparátů a použitím barvení) a archivaci veškerých preparátů a bloků.

B 4.1 Umístění laboratoře

Laboratoř se nachází v areálu Nemocnice Kyjov. Plán areálu se nachází na internetových stránkách www.nemkyj.cz

B 5 Seznam nabízených služeb

Patologické oddělení poskytuje níže uvedené služby:

- bioptická vyšetření vzorků tkání a orgánů standardní histologickou technikou,
- cytologická vyšetření z nativních materiálů nebo již zhotovených nátěrů a otisků na podložních sklech nebo punktovaných ve zkumavkách,
- vyšetření prováděná v urgentním režimu (akutní - statimová vyšetření),
- vyšetření tvrdých tkání,
- patologicko-anatomické pitvy a následné nekroptické vyšetření tkáně standardní histologickou technikou,
- dočasné uložení těl zemřelých před předáním pohřební službě.

Základní metody zpracování materiálu

- zhotovení parafínového tkáňového bloku a příprava preparátu,
- zhotovení preparátu ze zmražených tkání,
- zpracování cytologického materiálu (negyneologického),
- zpracování materiálu odebraného při pitvě zemřelého zhotovením parafínového tkáňového bloku a následně histologického preparátu.

B 5.1 Bioptická laboratoř

Bioptická laboratoř provádí základní a speciální bioptická vyšetření v rutinním režimu (standardní histologická technika) i v urgentním režimu (statimové) indikované ošetřujícími lékaři pro potřeby diagnostiky nebo případné sledování diagnózy a účinků terapie.

B 5.2 Cytologická laboratoř

Cytologická laboratoř zpracovává a vyhodnocuje cytologický materiál, jako jsou výpotky, punktáty, sekrety, výplachy z bronchů pro potřeby diagnostiky nebo sledování vývoje diagnózy.4

B 5.2 Nekroptická laboratoř

Nekroptická laboratoř provádí vyšetření vzorků odebraných při patologicko-anatomické pitvě. Pitvy se provádějí k určení základní diagnózy, komplikací, příčiny úmrtí a ověření základní diagnózy u osob zemřelých v Nemocnici Kyjov.

Zákonná povinnost provést pitvu na patologickém oddělení u osob zemřelých ve zdravotnickém zařízení vyplývá z vyhlášky č.19/1988 Sb.

Odebraný materiál při pitvě, ze kterého se připravují histologické preparáty, se získává za diagnostickým účelem a jeho mikroskopickou analýzou upřesňuje diagnózu.

C Manuál pro odběry primárních vzorků

C-1 Základní informace

Patologické oddělení provádí zpracování bioptických, cytologických a nekroptických vzorků. Kapitola obsahuje specifické pokyny týkající se správného odběru, fixace a zacházení s materiálem pro histologické a cytologické vyšetření, které jsou důležité zejména jak pro odesílajícího lékaře tak další zdravotnické pracovníky odpovědné za odběry, fixaci a označení materiálu či preparátů.

Klinik odebírající materiál zodpovídá za to, že všechny vzorky byly odebrány dle doporučení PO a že materiál je na PO dodán ve stavu a v čase, který neovlivní negativně histopatologické vyšetření. Odebraný materiál je odeslán na PO celý. U větších vzorků je vhodné provést označení patologické léze stehem. Toto označení musí být specifikováno na průvodce (žádance). Každá nádoba s odebraným vzorkem musí obsahovat identifikační štítek, který obsahuje údaje o jménu a příjmení pacienta, identifikaci objednatele a stručný popis odebraného materiálu.

C 2 Požadavky pro odběr a fixace vzorků

C 2.1 Odběry a fixace vzorků

Metodika zpracování biologického materiálu se liší podle toho, zda jde o vzorek tkáně, moč nebo tělesné tekutiny získané punkcí (punktát), aspirací nebo stěrem.

Odběry a fixace tkání

Všeobecné zásady odběru a fixace tkání jsou společné pro různé druhy tkání.

Všeobecné zásady pro odběry tkání:

Odběr:

Odběry provádí vždy lékař jednotlivých klinických oddělení nemocnice a dalších zdravotnických zařízení.

Fixace:

Tkáň odebraná pro histologické vyšetření musí být **IHNED FIXOVÁNA**. Jako fixační tekutina se používá 10% formalin, který dodává žádající strana.

Upozornění (při nedodržení následujících zásad dochází k autolýze materiálu):

Fixační tekutiny musí být vždy dostatečné množství, tkáň musí být zcela ponořena. Objem fixační tekutiny by měl být desetinásobkem objemu vzorku. Fixační tekutina musí mít ze všech stran

dostatečný přístup. Materiály je nutno dávat do nádob, které odpovídají jejich velikosti, nikdy je do nádob neměstnat!

Nádoby je nutné řádně uzavřít, aby nedošlo k vylití!

Materiál se do doby převozu neskladuje v lednici. Teplý formol rychleji proniká do tkání. Takto uložená a fixovaná tkáň je z hlediska času kvalitativně neměnná až do doby zpracování. Laboratoř uchovává vyšetřovaný materiál ještě týden po uzavření diagnózy. Preparáty z jednotlivých vyšetření uchovává PO následně deset roků a parafínové bločky také deset let.

Označení

Nádoba s materiálem i průvodka musí být zásadně označeny shodně. Jednoznačná identifikace pacienta na průvodce a vzorku je dána alespoň jedním z těchto parametrů:

- jméno a příjmení pacienta,
- rodné číslo pacienta.

Pokud je shoda ve značení, je materiál zpracován, pokud není, laborant telefonicky informuje odesílajícího lékaře a žádá o doplnění a upřesnění informací.

C 2.2 Bioptický materiál

1. Bioptický materiál, ze kterého jsou zhotovovány histologické preparáty, se odebírá za diagnostickým účelem, na základě mikroskopické analýzy preparátu stanovuje lékař diagnózu.
2. Metody odběru jsou: operační (amputace, resekce, ablace, extirpace, excize), punkce, kyretáž a endoskopické odběry.
3. Bioptický materiál je nutné dodat do bioptické laboratoře v takovém stavu, v jakém byl odebrán. Ihned po odebrání musí být materiál vložen do přiměřeně velké standardní nádoby a zalit dostatečným množstvím fixační tekutiny
4. Odebraný materiál by před doručením do laboratoře neměl být mechanicky poškozen (např. překrajováním na menší kousky, násilným vtlačení do příliš malé nádoby apod.)

C 2.3 Požadavky na PEROPERAČNÍ vyšetření

Jedná se o vyšetření zmrazovaných řezů z materiálu odebraného během operace a doručeného ihned do laboratoře. Požadavky na toto vyšetření se zasílají na stejných průvodních listech jako ostatní histologická vyšetření. Průvodní list musí obsahovat stejné povinné údaje jako u běžného histologického vyšetření.

C 2.4 Požadavky na AKUTNÍ vyšetření (STATIM)

Jedná se o vyšetření standardní metodikou z parafínových bločků, pro něž je vyžadováno žádajícím lékařem přednostní zpracování.

Požadavky na akutní vyšetření se zasílají na stejných průvodkách jako ostatní běžná vyšetření a jsou navíc označeny slovem STATIM.

Při zpracování a odečítání mají tyto případy přednost.

C 3 Průvodní listy (žádanky)

C 3.1 Průvodní list k zásilce materiálu k histologickému a cytologickému (negynekologickému vyšetření)

S každým materiálem na histologické vyšetření musí do laboratoře dojít řádně vyplněný průvodní list buď v podobě vytištěné elektronické žádanky nebo tiskopisu vyplněného strojem nebo čitelně rukou.

1. Žadatel vyplní průvodní list k zásilce bioptického materiálu, v němž musí být uvedeno:
 - a) identifikace pacienta – jméno, příjmení, rodné číslo, zdravotní pojišťovna, bydliště,
 - b) oprávněnost žadatele – jméno, IČZ, odbornost a podpis indikujícího lékaře, razítko s adresou pracoviště,
 - c) druh primárního vzorku - způsob a přesná topografie odběru:
 - počet odeslaných vzorků k vyšetření,
 - klinická diagnóza,
 - datum odběru vzorků.
2. U materiálů pacientů se suspektními nebo prokázanými infekčními onemocněními je nutné uvést tuto skutečnost na průvodce.
3. Při převzetí materiálu laboratoř kontroluje, zda označení materiálu souhlasí s označením na průvodce.

Jestliže není u daného materiálu splněný některý z požadavků, je nesrovnalost řešena ihned.

C 4 Ústní požadavky na vyšetření (dodatečná a opakovaná vyšetření)

Do laboratoře jsou přijímány pouze označené vzorky s řádně vyplněnou průvodkou.

Ústní požadavky na vyšetření nejsou akceptovány.

Výjimkou jsou požadavky na revizi již provedeného histologického nebo cytologického vyšetření za účelem provedení dodatečných vyšetřovacích metod nebo zpřesnění původní diagnózy. Tyto požadavky mohou být vznášeny buď původním žádajícím lékařem, nebo lékařem jiným, jemuž byl pacient po odběru předán do další péče. Po ústní konzultaci s klinikem můžeme přistoupit k dovyšetření tkáně následujícími způsoby:

- přikrojení a zpracování dalších tkáňových bločků, pokud to objem zasláního materiálu umožňuje,
- prokrojení stávajících tkáňových bločků,
- zaslání materiálu na jiné pracoviště pro použití dalších speciálních barvení,
- zaslání materiálu ke druhému čtení.

C 5 Používaný odběrový systém

C 5.1 Transport běžného biologického materiálu

1. Materiál je k vyšetření přepravován v uzavřené nádobě s fixačním roztokem, 10% formalinem. Objem fixační tekutiny v nádobě má alespoň 10x převyšovat objem fixovaného vzorku a fixační tekutina musí mít přístup ke vzorku ze všech stran. Rychlost transportu není ze strany laboratoře nijak limitovaná.
2. Každá nádoba s materiálem musí být opatřena štítkem se jménem a rokem narození. V případě, že se jedná o mnohočetný materiál, musí být nádoba označena také druhem materiálu nebo číselným označením. Veškeré údaje musí být ve shodě s údaji na žádance. Pro mnohočetný materiál od jednoho pacienta postačuje zaslat jeden průvodní list, na němž jsou vypsány lokalizace nebo druh materiálu.
3. Amputáty končetin se zasílají v černých pytlích spolu s řádně vyplněným průvodním listem. Amputáty je nutné odeslat na oddělení patologie hned po amputaci, kde budou uloženy do chladicího zařízení.

C 5.2 Transport materiálu určeného ke zpracování zmrazením

Nefixovaný materiál určený ke zpracování zmrazením (peroperační biopsie), zasílaný po předchozí telefonické domluvě s patologií, se zasílá bez fixačního roztoku.

Materiál okamžitě po odběru na operačním sále přinese sanitář do laboratoře k okamžitému zpracování.

C 5.3 Transport cytologického materiálu

1. Cytologické nátěry jsou do laboratoře dodávány na podložních sklech. Jako zaschlé preparáty bez použití fixačního prostředku. Každý preparát musí být označen jménem pacienty a rokem narození.
2. Tělní tekutiny pro cytologické zpracování a vyšetření jsou přepravovány v dobře těsnících zkumavkách.
3. Ke každému materiálu musí být dodán vyplněný průvodní list.
4. Tělní tekutiny v nefixovaném stavu jsou před transportem uchovávány v lednici a jsou urychleně přepraveny do laboratoře.

C 6 Základní informace k bezpečnostní práci se vzorky

Veškerý odběrový materiál a zbytky odebraného biologického materiálu jsou potenciálně infekční a musí být skladovány a likvidovány podle místních postupů pro likvidaci infekčního materiálu podle směrnice Nakládání s odpady. Při práci se vzorky se vzorky zaměstnanci laboratoře dodržují běžné zásady bezpečnosti práce s biologickým odpadem (§101-108 ZP), o nichž jsou náležitě poučeni.

1. Se zkumavkami s nefixovanými vzorky je nakládáno jako s potenciálně infekčním materiálem. Veškerá manipulace se vzorkem je prováděna pouze v jednorázových rukavicích.
2. Při všech manipulacích je potřeba zamezit potřísnění.
3. Zkumavky nebo žádanky potřísněné biologickým materiálem nejsou laboratoří akceptovány

C 7 Upozornění na chyby v procesu bioptického odběru

Dokonalost provedení bioptického odběru je předpokladem spolehlivé histopatologické diagnózy. Špatně odebraná nebo zhmožděná tkáň výrazně omezí nebo i znemožní bioptickou diagnózu, vystavuje pacienta opakovanému zákroku a komplikuje nebo znemožní adekvátní léčbu.

Nejčastější chyby v procesu bioptického odběru jsou:

- malý objem bioptického vzorku, mechanické nebo termické zhmoždění tkáně,
- zpoždění dodání vzorku na PO ke zpracování,
- použití malého množství fixačního roztoku na velký objem tkáně,
- chybějící údaje na průvodce.

C 8 Informace o zajišťovaném svozu vzorků

Bioptický a cytologický materiál odebraný na oddělení v rámci Nemocnice Kyjov je přenášen do laboratoře PO sanitáři daných oddělení. Transport vzorků z jiných pracovišť je zajištěn sanitní službou.

D Preanalytické procesy v laboratoři

D 1 Postup při příjmu vzorku

Laborantka přijímá bioptický a cytologický materiál v 1. patře budovy v příjmové místnosti okénkem pro příjem materiálu.

Při příjmu vzorku do laboratoře laborantka provede následující:

- přiřazení materiálu k průvodce,
- kontrolu následujících údajů: jméno příjmení pacienta,
- kontrolu náležitostí průvodních listů,
- označí průvodku datem příjmu a vlastní jmenovkou.

D 2 Kritéria pro možné odmítnutí vzorků

Vzorky, které se odchyľují od požadavků pracoviště, mohou být odmítnuty.

- Dodán histologický **materiál v porušeném obalu**:
 - Je-li **nádobka otevřená**, ale obsahuje odebraný materiál, pak je zpracován běžnou technikou.
 - Pokud je **materiál příliš malý** a došlo k jeho **vylití** i s fixační tekutinou, pak jej nelze zpracovat. Tuto skutečnost oznámí laborantka lékaři a ten pak informuje ošetřujícího lékaře. O této skutečnosti je proveden zápis do Evidence odmítnutých vzorků.
- Nesprávný odběr cytologie (např. bezbuněčné nátěry) – je odečten i ne zcela adekvátní nátěr a ošetřující lékař je o odběru informován spolu s výsledkem.
- Vylití tekutiny určené k cytologickému zpracování (punktát):
 - částečné - postačuje-li množství tekutiny ke zhotovení nátěru, je zpracována.
 - úplné – laborantka informuje lékaře, který oznámí tuto skutečnost ošetřujícímu lékaři. O této skutečnosti je proveden zápis do Evidence odmítnutých vzorků.
- Pokud je dodán histologický materiál bez průvodky, pak laborantka na základě telefonické domluvy žádá o zaslání originální průvodky, která je následně připojena k duplikátu.
- Dodán průvodní list bez materiálu, pak laborantka kontaktuje telefonicky ošetřujícího lékaře a žádá dodání chybějícího materiálu.

D 3 Postupy při nesprávné identifikaci vzorku nebo průvodního listu

Nesoulad v základních identifikačních znacích na průvodce k biologickému vzorku-jméno a příjmení pacienta, rodné číslo pacienta.

Pokud není průvodka řádně vyplněná – schází některé povinné údaje, materiál je přijat až po doplnění nesrovnalostí.

1. Pokud je **nesoulad v základních identifikačních znacích pro přidělení průvodky ke vzorku biologického materiálu** (jméno a příjmení pacienta, rodné číslo pacienta), pak materiál není přijat k dalšímu zpracování, pokud neobsahuje alespoň jeden z výše uvedených údajů. Doplnění dalších identifikačních znaků na materiálu řeší laborantka, která kontaktuje telefonicky ošetřujícího lékaře a žádá dodání chybějícího. Na průvodní list je údaj doplněný a laborantka zapíše získané údaje se svojí identifikací (podpisem) do sešitu **Neshody při příjmu biologického materiálu**.
2. **Průvodka není řádně vyplněná** – schází některé povinné údaje. Materiál je přijat a nesrovnalosti řeší laborantka, která kontaktuje telefonicky ošetřujícího lékaře a žádá dodání chybějících údajů. Na průvodní list je údaj doplněný a laborantka zapíše získané údaje se svojí identifikací (podpisem) do sešitu **Neshody při příjmu biologického materiálu**.

D 4 Konzultační vyšetření

V obtížných diagnostických případech nebo na požádání klinika se provádí doplňující imunohistochemické vyšetření a tzv. druhé čtení dalším atestovaným patologem zasláním na smluvní pracoviště.

Výsledek doplňujícího vyšetření je zapsán ve formě dodatku do bioptické průvodky pacienta a na klinické oddělení je zaslána kopie nálezu z pracoviště, které druhé čtení provádělo.

Seznam konzultačních pracovišť:

- Patologický ústav
Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně
Pekařská 664/53
602 00 Brno-Staré Brno

- Patologický ústav
Masarykův onkologický ústav
Žlutý kopec 7
656 53 Brno

- Patologický ústav
Fakultní nemocnice Brno
Jihlavská 340/20
625 00 Brno-Bohunice

- MDgK-plus, spol. s.r.o.
MUDr. J. Klusáková
Masarykova 701
664 53 Újezd u Brna

E. Vyhledávání výsledků a komunikace s laboratoří

E 1 Hlášení výsledků v kritických intervalech

Výsledky vyšetření uvedených v následujících bodech jsou lékařem PO neodkladně telefonicky hlášeny žádajícímu lékaři.

1. Infekční onemocnění podléhající hlášení - např. TBC.
2. Klinicky neočekávaný, závažný či život ohrožující výsledek (např. zjištění malignity v bioptickém nálezu klinikem považované za jednoznačně benigní proces).

E 2 Forma prezentování výsledků

PO poskytuje výsledky jak v tištěné, tak v elektronické podobě (NIS).

Pracovníci PO pacientům výsledky zásadně nesdělují!

E 2.1 Bioptický a cytologický materiál

1. Zjištěný mikroskopický nález, závěr a vyjmenování použitých speciálních metod jsou zaznamenány do elektronické průvodky v rámci NIS.
2. Za správnost zápisu zodpovídá vyhodnocující lékař.
3. Závěrečná zpráva obsahuje:
 - identifikaci pracoviště,
 - identifikaci pacienta (jméno, příjmení, rodné číslo),
 - klinickou indikaci k vyšetření – diagnóza,

- druh primárního vzorku,
 - datum přijetí vzorku do laboratoře,
 - interpretaci výsledku (popis a diagnostický závěr),
 - kód dle MKN, u malignit rovněž pTNM klasifikaci, je-li pro danou malignitu vypracována dle WHO, případně navíc histologický kód tumoru,
 - datum závěrečné zprávy,
 - razítko, jmenovka a podpis vyhodnocujícího lékaře.
4. Výsledky vyšetření jsou z laboratoře zaslány písemně zadavateli vyšetření, v rámci nemocnice také v elektronické podobě.
 5. Originály závěrečných zpráv spolu s průvodkou jsou uchovávány na PO, zápis v elektronické podobě zůstává uložen v počítačovém nemocničním informačním systému.
 6. Kopie maligních nálezů se zasílají na onkologickou ambulanci nemocnice.
 7. Závěry konzultačních vyšetření jsou připsány do závěrečné zprávy, vytištěny a zaslány na žádající oddělení. Originál se uchovává na PO.
 8. Při změně diagnostického závěru po odeslání výsledků klinikovi se původní text ponechává a ve formě dodatku je zapsán další závěr, pokud je nutná změna histologického kódu tumoru, jsou tyto údaje přepsány. Současně je uvedeno aktuální datum zápisu.

E 2.2 Nekroptický materiál

1. Předběžná pitevní diagnóza je stanovena na základě změn zjištěných při pitvě.
2. Konečná pitevní diagnóza je stanovena na základě mikroskopického vyšetření nekroptických vzorků a změn zjištěných při pitvě a dále zapsána v pitevním protokolu, který je uchován na PO. Kopie konečné pitevní diagnózy je odeslána písemnou formou na oddělení, kde byl zemřelý naposled léčen.

E 3 Opakovaná a dodatečná vyšetření

- Nebyl-li vzorek celý zpracován, lze na podkladě žádosti provést dodatečné zpracování dalšího materiálu.
- Na podkladě žádosti je možné materiál dále dovyšetřit, např. za použití speciálního barvení.

E 4 Změny výsledků a nálezů

- Pokud výsledky zpracování vzorků kvalitativně vybočují z očekávaného rámce, je zjišťována příčina takového výsledku. Odchytky mohou souviset s vlastností vzorku nebo jeho zpracováním.
- Pokud by zaznamenané odchytky byly takového charakteru, že by mohly ovlivnit spolehlivost výsledku, nelze tyto výsledky použít při závěrečném hodnocení. Pro zjištění a odstranění příčiny problému musí být vyšetření zopakováno tak, aby nebylo pochyb o správnosti výsledku.
- V obtížných diagnostických případech nebo na požádání klinika se provádí tzv. druhé čtení dalším atestovaným patologem, zasláním bločků na konzultační pracoviště.
- Při změně diagnostického závěru po odeslání výsledků klinikovi se původní text ponechává a ve formě dodatku je zapsán další závěr, pokud je nutná změna kódu dle MKN nebo změna histologického kódu tumoru, jsou tyto údaje přepsány. Současně je uvedeno aktuální datum zápisu a jméno lékaře zodpovědného za změnu.
- Při definitivním uzavření je písemně informován příslušný lékař a obdobně se tak děje v případech klinikem vyžádaného druhého čtení na konzultačním pracovišti.
- V případě, že výsledek vyšetření byl v nesprávné podobě nebo na jméno nesprávného

pacienta odeslán z PO:

1. **V elektronické podobě do NIS:** musí být okamžitě stornován. Správný výsledek musí být odeslán do NIS ihned po uzavření vyšetření, je také informován lékař požadující vyšetření.
2. **Na klinické pracoviště v písemné podobě:** o této skutečnosti je neprodleně informován lékař požadující vyšetření a v nejkratším možném termínu je mu odeslána nová kopie se správným výsledkem.

E 5 Intervaly od dodání vzorku k vydání výsledku

Vzorky jsou zpracovávány průběžně v pořadí, v jakém jsou přijímány do laboratoře s výjimkou peroperačních biopsií a urgentních vyšetření.

- Peroperační biopsie – od okamžiku příjmu do laboratoře do nahlášení výsledku je maximální doba 20 minut. Výsledek je sdělen telefonicky na operační sál.
- STATIM vyšetření – barvení hematoxylinem-eosinem do 48 hodin.
- Rutinní zpracování biopsií – barvení hematoxylinem-eosinem – nejkratší doba zpracování jsou dva pracovní dny u drobných tkáňových vzorků, s velikostí vzorku, kde je nutná delší fixace, tato úměrně narůstá a zpravidla nepřesahuje pět pracovních dnů.
- Další zpracování – přikrajování materiálu z rezervní tkáně, použití dalších barvicích metod, prokrajování bločku prodlužuje definitivní zpracování o další 1 až 2 dny.
- Odvápnění tkáně prodlužuje dobu zpracování v závislosti na velikosti vzorku.
- Cytologická vyšetření – výsledky vyšetření negynekologických cytologií jsou k dispozici zpravidla do pěti pracovních dnů.
- Pitevni diagnóza – výsledek je zpravidla zaslán do jednoho měsíce od provedení pitvy.

E 6 Telefonické sdělování výsledků

Telefonické sdělení je možné pouze v níže vyjmenovaných případech pro urychlení oznámení diagnózy odesílajícímu lékaři. U každého výsledku následuje zaslání písemnou a elektronickou formou.

Sdělování výsledků telefonicky přichází v úvahu v těchto případech:

- vždy v případě peroperačního vyšetření - v těchto případech sděluje nález lékař-patolog lékaři- operatérovi,
- je dále používáno v případě nebezpečí z prodlení, řešení nějakého vzniklého problému, k zajištění potřebných chybějících informací apod. V těchto případech sděluje výsledky lékař-patolog pouze ošetřujícímu lékaři,
- výsledek uzavřených výsledkových listů může telefonicky sdělovat lékař nebo laborantka, pouze při jednoznačné identifikaci lékaře, který si o vyšetření volá tak, že je výsledek vyšetření sdělen na telefonní číslo, které žadatel výsledku uvede a je o tom proveden zápis do formuláře Telefonicky hlášené výsledky.

V ostatních případech se výsledek telefonicky sděluje pouze v případě, že se s jistotou identifikuje lékař, kterému se informace poskytuje.

Nahlášení výsledku je dodatečně poznamenáno v sešitu, k tomu určeném.

E 7 Autorizace výsledků

Každý výsledek musí být autorizován lékařem PO se specializovanou způsobilostí, který diagnózu stanovil.

E 8 Způsob řešení stížností

Za stížnost je považováno vyjádření nesouhlasu zadavatele vyšetření nebo i jiné strany:

- s termínem provedení laboratorního vyšetření,
- s výsledkem laboratorního vyšetření (*),

(*) Ošetřující lékař může požádat o druhé čtení, které bude provedeno na PO nebo na jiném patologickém oddělení. Požadavek na druhé čtení je evidován na průvodce a v NIS. Výsledek druhého čtení je zaslán ošetřujícímu lékaři formou dodatku společně s kopií nálezu z konzultujícího pracoviště. Originál je uchován u původní průvodky.

Každý pracovník laboratoře přijímá stížnosti a informuje o stížnostech svého nadřízeného pracovníka. Nadřízený pracovník prozkoumá oprávněnost stížnosti a případně pověří jejím detailnějším prozkoumáním podřízeného pracovníka.

E 9 Konzultační činnost laboratoře

Patologické oddělení spolupracuje s vyššími odbornými pracovišti. Ošetřující lékaři si mohou dodatečná vyšetření či konzultace vyžádat telefonickou nebo písemnou formou (vyšetření z parafínových bloků či konzultace z preparátů dle druhu vyšetření).

E 10 Uchování výsledků, archivace

Výsledky jsou v tištěné formě uchovávány po dobu deseti let a v elektronické v NIS.

Vlastní preparáty a parafínové bločky jsou uchovávány po dobu deseti let v místnostech k tomu určených.

Příloha č. 1

LP

Rozdělovník

Číslo	Útvar	Funkce	Jméno	Podpis	Datum
ORIG	patologie	Správce dokumentace	Marie Randová		
1.	patologie				
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21.					
22.					
23.					
24.					
25.					
26.					
27.					
28.					
29.					

Příloha č. 2

LP

Změnový list

Č.	Datum	Strany	Popis změny	Provedl	Přezkoumal	Schválil
				(podpis)		